

Rondvliegende golfballen

Juridische aspecten

Een vergelijkbare kwestie als in Wijchen heeft zich in 2007 eveneens voorgedaan in België, waarbij een boer van een golfclub schadevergoeding eiste. De schade was volgens de boer veroorzaakt door golfballen die op zijn land terecht waren gekomen. De boer zou door de golfballen zijn machines stuk hebben gereden en er zou zelfs een koe zijn gestikt in een golfbal. Er is maar weinig jurisprudentie over (letsel)schade veroorzaakt door golfballen. Wel is in 2009 door het Hof te 's-Hertogenbosch een arrest gewezen over een ongeval tijdens een tennisles¹⁾. Hier zal in het navolgende nog op worden teruggekomen.

Onderscheid in aansprakelijkheid

Bij het beoordelen van eventuele aansprakelijkheid als gevolg van gevaarlijke situaties moeten we een onderscheid maken tussen de aansprakelijkheid van de beheerder van een (golf)terrein en de aansprakelijkheid van een deelnemer aan de (golf)sport.

Verhouding spelers/beheerders ten opzichte van derden:

Bij het beoordelen van de aansprakelijkheid van een beheerder is de rechtspraak over het algemeen streng. Een beheerder dient bij het nemen van maatregelen ter waarborging van de veiligheid in aanmerking te nemen dat niet alle gebruikers van een (golf)terrein steeds de nodige voorzichtigheid en oplettendheid zullen betrachten. Een beheerder moet over het algemeen voldoende effectieve maatregelen treffen. Die moeten ertoe leiden dat de daaruit voortvloeiende (extra) risico's voor de veiligheid van bezoekers en omwonenden zoveel als redelijkerwijs mogelijk worden beperkt.

Het achterwege laten van de gebruikelijke voorzorgsmaatregelen heeft in beginsel als onzorgvuldig te gelden, mede omdat op de aanwezigheid daarvan veelal (door omwonenden) zal worden vertrouwd.

Aanleiding van dit artikel is de gerechtelijke procedure die onlangs is gevoerd tussen de beheerder van de Wijchense golfbaan Berendonck en omwonenden van deze golfbaan. De omwonenden hadden geklaagd over overlast en schade als gevolg van rondvliegende golfballen. De maatregelen die de beheerder had genomen om de overlast zo veel mogelijk te beperken bleken niet voldoende. Uiteindelijk hebben partijen een regeling getroffen. Daarbij is overeengekomen dat beheerder de tee zal verplaatsen. Hierdoor voldoet de beheerder aan de op hem rustende zorgplicht en worden mogelijk letsel en schade in de toekomst voorkomen.

Auteur: Merel Franke, advocaat bij Deterink advocaten en notarissen **)

Indien door een speler als gevolg van een afzwaaiër schade wordt veroorzaakt bij een omwonende, is de speler daarvoor in beginsel op grond van onrechtmatige daad aansprakelijk. Indien door de rondvliegende golfbal bijvoorbeeld een ruit wordt vernield, kan de omwonende de speler hiervoor aanspreken. De omwonende heeft dus de keuze; de omwonende kan zowel de beheerder als de speler aanspreken. In de onderlinge verhouding tussen de speler en de beheerder, zou de speler zich vervolgens op het standpunt kunnen stellen dat de beheerder onvoldoende voorzorgsmaatregelen heeft genomen om de schade bij de omwonende te voorkomen. De speler zou dan ook de schade op zijn beurt op de beheerder kunnen verhalen.

Verhouding spelers onderling

Voor de meeste sporten zijn door de sportbonden maatregelen getroffen om ongelukken tussen de sporters onderling zoveel mogelijk te voorkomen. Spelregels en de handhaving daarvan leveren

1) Hof 's-Hertogenbosch, 7 april 2009, LJN BI 3339

een belangrijke bijdrage om ongevallen tijdens de wedstrijd te voorkomen. Wanneer het spel volgens de regels is gespeeld en desondanks een speler wordt verwond, is in letterlijke zin sprake van een ongeluk, van een ongelukkige samenloop van omstandigheden ofwel een toeval. Hiervoor is de feitelijke veroorzaker niet aansprakelijk. Geringe letsels, zoals kneuzingen en schavingen zijn bij veel contactsporten onvermijdelijk en de spelers nemen die op de koop toe.

Dat in een enkel geval ook ernstig letsel kan ontstaan, is vaak aan toevallige omstandigheden te wijten. In het Tennisbalarrest²⁾ overweegt de Hoge Raad dan ook dat:

“De deelnemers aan het spel gedragingen waartoe het spel uitlokt, waaronder onvermijdelijk van tijd tot tijd ook mislagen, over en weer van elkaar te verwachten hebben, terwijl een dergelijke gedraging niet onzorgvuldig wordt op de enkele grond dat zij door een ongelukkige samenloop van omstandigheden tot gevolg heeft dat een der deelnemers ernstig letsel oploopt.”

De grond waarom het veroorzaken van letsel bij sport en spel minder snel als onrechtmatig moet worden aangemerkt dan buiten dat kader, is dat aan het bedrijven van nogal wat sporten en spelen het inherent is, dat spelers onzacht met elkaar, de bal of de grond in aanraking komen: het is dus een ongelukkig toeval wanneer daarvoor letselschade ontstaat.

Maar daarmee is het sportveld nog geen vrijplaats om onrechtmatige daden te plegen! Het opzettelijk toebrengen van letsel of schade is uiteraard onrechtmatig. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer een golfer opzettelijk een maaimachine probeert te raken, of nog erger, een greenkeeper. Het is veel moeilijker om aan te geven in welke andere gevallen aansprakelijkheid uit een onrechtmatige daad bestaat. Nodig lijkt daarvoor niet alleen dat de gedraging een groot gevaar voor letselschade oplevert, maar dat zij bovendien onsportief, tegen de geest van het spel is en terecht de verontwaardiging van spelers en toeschouwers oproept. De overtreding van de spelregels is dan niet een ‘gewone’ maar een ‘gemene’ overtreding. Wie die begaat, plaatst zich buiten de orde van het spel.

Verhoogde drempel

In zogenoemde sport- en spelsituaties mag niet al te snel aansprakelijkheid van de schadever-

oorzaker worden aangenomen. Deelnemers hebben namelijk in redelijkheid tot op zekere hoogte, gevaarlijk, slecht gecoördineerd, verkeerd getimed, onvoldoende doordacht handelen of andere gedragingen waartoe het spel uitlokt te verwachten van elkaar. Bij sport- en spelsituaties geldt dan ook, zoals dat heet, een verhoogde drempel voor aansprakelijkheid. De vraag of een deelnemer aan een sport of spel onrechtmatig heeft gehandeld door een gedraging waardoor een andere deelnemer letsel is toegebracht, zal dan ook minder snel met ‘ja’ moeten worden beantwoord dan wanneer die gedraging buiten een sport- of spelsituatie heeft plaatsgevonden.

Het Hof 's-Hertogenbosch heeft dit in 2009 nogmaals bevestigd:

“Gedragingen die buiten de spelsituatie als onvoorzichtig en daarom onrechtmatig zijn aan te merken, behoeven binnen een spelsituatie niet als zodanig te worden beschouwd, omdat de deelnemers aan het spel in redelijkheid tot op zekere hoogte gevaarlijke, slecht gecoördineerde, verkeerd getimed, onvoldoende doordachte handelingen of andere gedragingen waartoe het spel uitlokt van elkaar hebben te verwachten.”

Aanleiding van dit arrest van een ongeval tijdens de tennisles waarbij één van de spelers oog- en hersenletsel opliep als gevolg van een misslag van een andere speler tijdens de training. Het Hof oordeelde dat geen sprake was van onrechtmatige daad, nu sprake was van een misslag als gevolg van onvoorzichtigheid en onkunde. Hierbij speelde mee dat volgens het Hof geen sprake was van opzet.

Uitgangspunt strafrecht

Wat is het uitgangspunt in het strafrecht, wanneer door een enkele regelovertreding – bijvoorbeeld tijdens een voetbalwedstrijd – de tegenstander geblesseerd raakt? Over het algemeen brengt dit niet met zich mee dat reeds dáárdor wederrechtelijk is gehandeld ten aanzien van de tegenstander en dat er derhalve van mishandeling kan worden gesproken. Bepaalde overtredingen zijn immers inherent aan een dergelijke wedstrijd. Het begaan van bepaalde overtredingen is voor de deelnemers aan zo'n wedstrijd ook redelijk voorzienbaar. Dit betekent echter niet dat spelers op elke tackle, van welk kaliber dan ook, beducht moeten zijn en dat een dergelijke gedraging nooit als wederrechtelijk zou kunnen worden aangemerkt. Grove, roekeloze regelover-

tredingen behoren zelfs bij (sport)wedstrijden niet tot het door partijen vooraf aanvaarde risico. De uitgangstelling is dat van de deelnemers verwacht wordt dat zij zoveel mogelijk volgens de regels spelen. Deze regels hebben ook de strekking om over en weer de deelnemers tegen elkaar te beschermen en dat tegen overtredingen, van welke regels dan ook, door de scheidsrechter wordt opgetreden.

Afsluiting en conclusie

Als uitgangspunt heeft te gelden dat in sport- en spelsituaties voor het aannemen van onrechtmatigheid zwaardere eisen moeten worden gesteld dan wanneer die gedraging buiten het kader van een spelsituatie zou hebben plaatsgevonden.

De hiervoor vermelde verhoogde drempel van aansprakelijkheid bij sport- en spelsituaties gaat echter niet op voor de verhouding tussen de omwonenden van de golfbaan en de beheerder. Dit is immers niet als een sport- en spelsituatie te kwalificeren. De beheerder en de omwonenden namen immers niet gezamenlijk deel aan de golf-sport. Voor deze verhouding gelden de ‘normale’ regels ten aanzien van onrechtmatigheid.

***) Deterink Advocaten en Notarissen is een advocaten- en notarissenkantoor in het Kennedy Business Center Eindhoven met een verfrissende en onderscheidende werkwijze. Deterink biedt innovatieve oplossingen, heeft diepgaand inzicht in de branches en ruime ervaring in zowel nationale als internationale (crossborder) problematiek, internationale netwerken en multidisciplinaire samenwerkingsverbanden. Zie www.deterink.com

Merel Franke

2) Hoge raad 19 oktober 19990, NJ 1992, 621